

Рецензия

От доц. Валентин Савчев – Нов български университет

На дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор”, професионално направление 8.2. „Изобразително изкуство”. Научна специалност „Изкуствознание и изобразително изкуство”.

Автор: Камен Тодоров Цветков, докторант в свободна форма на обучение.

Тема: „Нефигуративната скулптура в Европа от епохата на модернизма и нейните проекции в българската скулптура през последните пет десетилетия”

Научен ръководител: доц. Валентин Величков Савчев – НБУ, Департамент „Изящни изкуства”

Общо описание на представените материали:

Представяне на процедурата и опис на получените за рецензиране материали. Със заповед № 3-РК-64 от 09.11.2015 съм определен за член на научното жури – рецензент за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема „Нефигуративната скулптура в Европа от епохата на модернизма и нейните проекции в българската скулптура през последните пет десетилетия” за придобиване на образователната и научна степен „доктор” в професионално направление 8.2. „Изобразително изкуство”. Автор на дисертационния труд е Камен Тодоров Цветков, докторант в свободна форма на обучение към НБУ, Департамент „Изящни изкуства” с научен ръководител доц. Валентин Величков Савчев от НБУ, Департамент „Изящни изкуства”.

Представеният от Камен Цветков комплект материали на хартиен носител е в съответствие с правилника на развитие на академичния състав на НБУ и включва следните документи:

- Автобиография в европейски формат
- Нотариално заварено копие от диплома за висше образование
- Заповед за зачисляване в докторантура
- Заповед за провеждане на изпити в индивидуален план и съответни протоколи за издържани изпити
- Решение на факултетния съвет на Магистърски факултет от 11/16.07.2015, свързан с докладване на готовност за откриване на процедурата и с окончателно обсъждане на завършения дисертационен труд.
- Заповед на ректора за отчисляване с право на защита №3-РК-391 от 03.08.2015

- Дисертационен труд
- Автореферат
- Декларация за оригиналност и достоверност на приложените документи

Докторантът е представил всички видове наеобходими документи – коректно съставени и легитимни.

Кратки биографични данни за докторанта:

Камен Цветков работи като асистент в катедра „Рисуване и моделиране” на УАСГ.

1969 – роден в град Перник

1996 – дипломира се в НХА „Николай Павлович”, София, специалност скулптура (в класа на проф. Кум Дамянов)

Следва активна творческа практика – самостоятелно и в колектив.

Многобройни самостоятелни, групови изложби и симпозиуми

Награди:

2011 – Номинация за Национални награди за скулптура „Алианц” България

2010 – Национални награди „Алианц” България – регионална награда за скулптура, София

2005 – Престой в Cite d’Art, Париж

2003 – Втора награда за скулптура – Национален кункурс за млади художници, организиран от международна фондация „Св. Св. Кирил и Методий”

2000 – Награда за скулптура – Годишна изложба на автори от Югозападна България „Струма”

Членство:

от 2001 – Съюз на българските художници

1999 – учредител на Асоциацията за визуални изкуства „7+1”

От 2002 –Преподавателска дейност в катедра „Рисуване и моделиране” в архитектурния факултет на УАСГ – София

Значимостта на поставените цели и задачи в дисертационния труд и тяхната актуалност.

Дългогодишната преподавателска и творческа дейност на Камен Цветков предпоставят задълбочен анализ на темата на дисертационния труд. Той е достатъчно актуален, разглежда най-важните аспекти на възникване и значимост на нефигуралната скулптура в Европа през ХХ век.

Считам, че поставените от автора цели и задачи за разработване на труда са смели и предизвикателни в контекста на новото време. Защото що се отнася до изкуството на

далечното минало, нямаме друг избор, освен да го разглеждаме в по-общи термини по причина, че не можем да се надяваме на пълна и точна историческа възстановка. Но с приближаването към изкуството на нашето време това вече не е само теоретичен проблем. Въпросът придобива нова настойчивост в опитите ни, да проумеем съвременната цивилизация и начина, по който е достигнала днешното си състояние.

В този контекст авторът Камен Цветков е отделил важно място на проблема за комуникативната функция на изкуството, въпросът за процеса на общуване между творец и зрител. Защото днес, отхвърлили рамките на традиционния авторитет, който ни ограничава, знанията ни за самите нас сега са неизмеримо повече. В свят без определени предпочитания ние непрекъснато търсим своята идентичност и значението на човешкото съществуване, индивидуално и общо.

Предмет на изследването:

Предметът на изследването включва не само възникването и развитието на нефигуративната скулптура в Европа в началото на миналия век, но и разглежда определени прояви в творчеството на някои български скулптори от последната четвърт на XX век до наши дни. Считам този подход за интересен като се има предвид недостатъчното изследване на актуалността на проблема.

Оценка на дисертационния труд:

Дисертационният труд „Нефигуративната скулптура в Европа от епохата на модернизма и нейните проекции в българската скулптура през последните пет десетилетия” разкрива задълбочени познания и информация по темата, както и умения при разработване и представяне на съдържанието. Прави впечатление използването на подходяща за целта научна литература.

Структура на дисертационния труд:

Дисертационният труд „Нефигуративната скулптура в Европа от епохата на модернизма и нейните проекции в българската скулптура през последните пет десетилетия” съдържа текст и снимков материал. Трудът обхваща 202 страници, от които 113 основен текст, а приложенията обхващат 89 страници с 152 изображения. Включва обща характеристика на изследването, три глави и заключение. Към нея има приложение с примери и библиографска справка.

Увод:

В увода на дисертационния труд „Нефигуративната скулптура в Европа от епохата на модернизма и нейните проекции в българската скулптура през последните пет десетилетия” във връзка с особената актуалност и значимост на изследването се

обосновава изборът на темата, както и се формулира обектът, предметът, целта, задачите и методите на изследването.

Първа глава:

Във първа глава на труда, във нейната първа част на основата на някои изследователи – Валентин Ангелов („Изкуство и комуникативност. Промени в структурата на естетическото възприятие”) и Рудолф Арнхайм („Изкуство и визуално възприятие”) се разглежда въпроса за полифункционалността на изкуството като социално явление, за обществената природа на художественото творчество. Авторът съсредоточава вниманието си върху комуникативната функция на изкуството или изкуството като форма на общуване, според която възприемането на произведението на изкуството протича по законите на общуването между художника и зрителя. Става въпрос за комуникация с обратна връзка и нейното значение, което позволява на хората да обменят мисли помежду

Анализирайки предпоставките за развитие на нефигуралното изкуство, авторът разглежда новата роля на изразните средства, тяхната възможност и потенциал за въздействие при възприемането на художественото произведение. Новият пластичен език носи нови възможности за комуникации между художник – зрител:

- Модерността е осъзнаване на разрива със старите условности и категории и загуба на традиционния смисъл.
- Творбата вече не е образ-отражение на действителността, а паралелна реалност със собствена структура и ценностни измерения.
- Идея за свят, който вече не е даден, а произведен и придобит.

Всички тези нива на смислови доминанти са плод на самостоятелно обучение и високо ниво на разбиране, което значително обогатява труда, открива и подбира изследвания и примери в контекста на посочената проблематика. Дисертантът методично и систематично доразвива и обяснява „нефигуративното” и неговата природа в сферата на модерността. На базата на натрупания и задълбочен анализ, авторът формулира обединяващи белези, които се срещат в редица произведения на нефигуративната скулптура в Европа от епохата на модернизма:

Отхвърляне на обема и масата като основни характеристики на предметността.

Използване на иманентните свойства на материалите за въздействие върху съзнанието на зрителя.

Начин на експониране на произведението, който му отрежда ролята на важен медиатор между съзнанието на художника и това на зрителя.

Още в началото на изследването поставя проблема за комуникативната функция на изкуството като условие за общуване и споделяне, опирайки се на теоретични разработки на наши и чужди автори, поднася следните аргументирани, обобщени внушения:

- „Обектът от миналото се разглежда като такъв в неговата точно определена отдалеченост.”
- Контекстуализмът изхожда от факта, че произведенията на изкуството са правилно разбрани, ако се отчетат релевантни контекстуални характеристики –

т.е. автор-зрител-исторически фон, чиято обвързаност интелигентно и задълбочено е демонстрирана чрез методиката на изследването.

Те засягат твърде важни проблеми за съвременното изкуство, а именно:

- „Езикът” е семантично творение и наличието на комуникативност изисква преживявания и оценъчни съждения, извън които творбата би загубила смисъла си. Той има ролята да осигурява превод – инструмент за комуникация.
- Знаковата система, с която работи определена форма на изкуството, е неотделима от човешкия и културен свят и е процес, който не е завършен. Описвайки източници, най-авторитетни по проблематиката – художественото възприятие от гледна точка на психологията, убедително акцентира върху „основанията”, че:
- Възприятието е основен вид познание, а релацията творба-зрител – когнитивен процес.

Глава втора

В тази глава докторантът умело подбира и подлага на анализ изследвания проблем на нефигурализма в българските автори.

В първата част от тази глава разглежда влиянието на модернизма върху развитието на българското изобразително изкуство в началото на 20-ти век, както и причините, които правят невъзможно възникването на крайни негови прояви.

Във втората част от тази глава на изследването се формулират критерии за подбор на български художници и произведения, чрез които да се проследят определени проекции на нефигуративната скулптура от епохата на модернизма.

Заклучения:

Духовния климат на епохата обуславя художествената форма

Проследени са някои аспекти от творчеството на конкретни български автори.

Трета глава

В контекст на изследването авторът разглежда своя личен принос към предмета на дисертационния труд. Докторантът Цветков разсъждава върху въздействието на скулптурното произведение върху съзнанието на зрителя при липса на разпознаваем образ. Различните похвати, преодоляващи тази липса, ръководят творческите му търсения.

В тази глава авторът представя богат илюстративен материал доказващ, че приложените произведения са плод не на ирационални импулси, а на внимателно обмислени логически решения.

Тук дисертантът е открил и подбрал изключително ценни характеристики на изследвания проблем, но в друга контекстуална среда, която не всеки познава. Поднася система от основни възгледи, логически обобщения на художествени практики и обществен опит.

Внушава следните заключения:

- Художествената форма е обусловена от духовния климат и менталността на епохата.
- Съществува съвкупност, от която ние сме част, и изкуството (неговото създаване и възприемане) придобива в цялостната структура на живота роля и задача, различни от присъщите на предходните поколения.
- Разбирането на една творба означава тълкуване, което да разкрие нейната специфика от гледна точка на език, форма и съдържание.
- Познаването и съобразяването с тези значими и важни гледни точки са принос за формиране на градивна позиция – наеобходима за осмисляне на миналото, което определя стъпките в бъдещето.

Множеството конкретни примери и обясненията относно инструментариума на „модерния“ художник от този исторически период обогатяват труда и засилват неговата убедителност.

Приноси и значимост на разработката за науката и практиката.

Дисертационният труд е в следствие на научни изследвания и пряка творческа дейност на автора. (Включени са и редица примери от други, включително и чуждестранни, автори.). Научните и научно-приложните приноси на дисертационния труд се заключават в следното:

- Дисертантът изяснява с нови средства и по нов начин оригинални творчески постижения, въпроси, които касаят взаимоотношенията между различните форми на изкуството, както и въздействието им върху възприемащия субект. Той допълва значително наличните знания в проблема, поставен за изследване.
- Разкрива и допълва съществени нови страни в съществуващите научни проблеми.
- Навлиза в областите на херменевтиката, морфологията и социологията на изкуството. Посланието от изводите може да бъде акцентирано по отношение на други условия на комуникации, в следствие на което неговото значение е особено голямо.

Така приносите в труда са приложими в творческата практика и образованието и ще бъдат ползвани от широк кръг специалисти в сферата на визуалните изкуства.

Справката за приносите, изготвени от докторанта, е напълно приемлива и отразява качествата на труда.

Лично участие на докторанта.

Дисертационният труд и приносите представляват са авторско дело на докторанта. Естеството на творческата работа, работата на самия докторант и посочените в труда множество примери илюстрират аргументи в полза на резултатите, постигнати в изследването.

Автореферат

Авторефератът е направен съгласно изискванията и правилно отразява основните положения и научните принципи на дисертационния труд.

Критични забележки и препоръки

Рецензентът няма забележки и препоръки.

Лични впечатления

Камен Цветков работи в широк диапазон на професионални интереси и отлично осъществява преподавателската си дейност.

Препоръки за бъдещето използване на дисертационните приноси и резултати.

Дисертацията трябва да бъде публикувана, защото ще обогати педагогическата и творческата практика.

Заключение:

Значимостта на представеното научно изследване се определя преди всичко от актуалността на неговия предмет, който в конкретния случай безспорно може да се определи като научна новост. Представеният от докторанта Камен Цветков дисертационен труд със заглавие „Нефигуративната скулптура в Европа от епохата на модернизма и нейните проекции в българската скулптура през последните пет десетилетия” като самата тема определя високото научно-теоретическо и практическо значение на изследваната проблематика. Проученият и анализиран теоретичен материал в разглежданата област е добър атестат за докторанта и за старателния му подход при неговото използване. Трудът е амбициозен, но и добре извършен. Освен по литературни източници, той е резултат и на собствени проучвания. Текстът на докторската дисертация е ясен и четивен, фактологията е прецизирана и обилна, а подбраният илюстративен материал е изненадващо богат.

Поради изброените качества на труда, намирам, че той е готов за публична защита и препоръчвам на научното жури да присъди на Камен Цветков оразователната и научна степен „доктор” в професионално направление 8.2. „Изобразително изкуство”.

Научен ръководител: доц. Валентин Савчев